

Yleiset työelämätaidot -miten ne huomioidaan yliopistoissa ja mitä työnantajat odottavat?

Eila Pajarre, Tampereen yliopisto
Pedagogiikan kehittämisen tuki

Työpeda webinaari 3.5.2019

Mitä yleisillä työelämätaidoilla tarkoitetaan?

- Käytössä useita samankaltaisia termejä, esimerkiksi englanniksi transferable skills, generic skills, working life skills...
- Yleensä termillä tarkoitetaan "sellaista osaamista, jota koulutuksen tulisi tuottaa alasta riippumatta ja jota voi hyödyntää erilaisissa tehtävissä. (Nykänen & Tynjälä 2012)
- Tällaisia ovat esimerkiksi kommunikointi- ja viestintätaidot, tiimityötaidot, ongelmanratkaisutaidot ja kriittisen ajattelun taidot

Uloittuvuus		Spesialistimalli	Integratiivinen malli	Verkostoituneen kulttuurin malli
Rakenteelliset tekijät	Koulutuksen ja työelämän suhteet	Koulutuksessa painotetaan tutkimusperustaisuutta ja tutkija-koulutusta. Yhteys työelämään koetaan tärkeäksi yleisellä tasolla.	Opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksia osallistua ja oppia autenttisisissa oppimisympäristöissä.	Koulutuksen arvopohjassa työelämälähtöisyys, työelämän ja koulutuksen luottamus, sitoutuminen yhteistyöhön, osaaminen ja oppiminen on jaettava.
	Työelämäsuhteiden hoitaminen koulutuksessa	Keskittetty spesialistille.	Kuuluu kurssien ja projektien opettajille yhteisöllisesti.	Upotettu rakenteisiin, perustettävän määrittelyyn, opetussuunnitelmaan.
	Johtaminen	Hajautettua, ei-korostettua, kollegiaalista, hallintoehkäilyä vastaa laitoksen johtamisesta yhdessä asia- tai ainevastuuhenkilöiden kanssa. Opetussuunnitelmaa ja toimintatapoja kehitetään laajapohjaisissa työryhmissä.	Johtajat luovat edellytyksiä, koulutuksen kokonaisuutta johdetaan oppiaineittain hajautuvana toimintamallina, opetuskokeiluja ja projekteja johtavat ja koordinoivat niihin osallistuvat opettajat.	Johtamisessa yhdistetään perustehtävä, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä aluekehitystyö sekä pedagoginen ja toiminnallinen johtaminen. Tietoista, suunnitelmalista, strategiaan perustuvaa, laaja-alaista, ohjaavaa, johtajien oppiminen muutoksen edellytys.
	Verkostoituminen	Verkostoituminen koulutusalan sisällä ja korkeakouluorganisaation sisällä on löyhää.	Verkosto perustuu henkilösuhteille. Haavoittuvuus henkilövaihdoksissa. Verkosto laajenee projekteittain.	Koulutusrakenteet, opetussuunnitelma ja toimintatavat suosivat verkostoitumista. Verkostoitumista pidetään myös työelämäkompetenssina.
Pedagogiset tekijät	Työelämätaidot opetussuunnitelmassa	Työelämäasiat sijoitettu erillisiksi kursseikseen.	Työelämäasioita ja -taitoja pyritään integroimaan kurssien teoreettisiin sisältöihin.	Työelämätaidot nivelletty osaksi opetussuunnitelma-ajattelua ja kaikkea toimintaa.
	Pedagoginen yhteistyö	Eriytyisöntekijät opetushenkilöstön rinnalla, työntekijöiden selkeä työnjako.	Työelämäkurssien yhteissuunnittelu.	Pitkäkestoinen opettajien yhteissuunnittelu ja työskentely yhdessä, osaamisen jakaminen, kollegiatuki- ja valmennus.
	Oppiminen	Teorian oppimisen painotus.	Suuntana aktiivinen yhteisöllinen oppiminen ja oppimaan oppiminen sekä autenttisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen.	Eri toimijoiden oppiminen on toisiaan rukkivaa, yhteistoimintainen opiskelijoiden, opettajien ja työelämän hankayhteistyö muuttaa ajattelua ja toimintatapoja.
	Asiantuntemuksen elementit opetuksessa	Teoreettinen tieto, käytännöllinen tieto ja itsesäätelytiedot nähdään erillisinä.	Teoreettinen, käytännöllinen ja itsesäätelytieto integroituvat työelämäkurssilla. Muilla kurssilla saattaavat jäädä erillisiksi.	Teoreettinen, käytännöllinen ja itsesäätelytieto fuusioituneet. Teorian tarve lähtee kulloisestakin ratkaistavasta ongelmasta. Hankeoppiminen.
	Ohjaus	Erikoistunut ohjaaja työskentelee koulutuksen ja työelämän siirtymässä. Ohjaa myös opintojen aikana. Erillinen työelämään ohjaus. HOPS-ohjaus.	Opettajat ja työelämän edustajat sisällöllisinä ja metodisina ohjaajina työelämäkurssilla. Pääaineen ja graduaihevalintojen yhteydessä ohjausta. HOPS-ohjaus.	Kaikki opettajat työskentelevät oppimisen ohjaajana hankeoppimisessa. Ohjauksen, arvioinnin ja reflektoinnin katsotaan olevan läheisiä ja rinnakkaisia prosesseja.
Opetuksen, oppimisen, ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin suhteet	Elementtien suhteet	Selkeät, erilliset oppijan, opettajan ja ohjaajan roolit. Opetus, oppiminen, ohjaus ja opiskelijahyvinvointi erillisiä.	Opettajien ja opiskelijoiden yhteistyö syvenee. Opiskelijoiden oppimisprosessien ohjaaminen ja vuorovaikutus Oppiminen, opetus ja ohjaus integroituvat.	Opiskelija on toiminnan keskiössä. Opetus, oppiminen, ohjaus ja opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen fuusioituvat.
	Oppimisen, opetuksen, ohjauksen ja hyvinvoinnin korostus	Opetus	Oppiminen, ohjaus ja hyvinvointi	Kaikki
	Työelämätaitojen korostus	Akateemiseen tiedonmuodostukseen ja tieteelliseen ajattelun taidot	Itsesäätelytaitojen kehittämien Sosiaaliset taidot	Tiedon integraation taidot Johtaminen ja verkostoituminen

Miten yleisiä työelämätaitoja opetetaan yliopistoissa?

Työelämätaitojen kehittämisen malli/
Nykänen & Tynjälä 2012

Työelämätaitoihin suhtautuminen yliopistoissa

- Vaihtelee suuresti ja on usein riippuvaista siitä, miten tiedekunnissa niitä arvostetaan ja miten tärkeinä yksittäiset opettajat sitä pitävät (Chan ym. 2017)
- Työelämätaitojen integroiminen tutkintoon on mahdollista vain, sekä koulutuksen johto on siihen sitoutunut (Chan ym. 2017) että myös opintojaksoista vastaavat opettajat (Atlay & Harris 2000)
- Haasteita:
 - tunnistaminen: jos opettajat eivät tunnista niitä, niin ei voida olettaa opiskelijoidenkaan tunnistavan
 - arvostus: kuuluuko yliopisto-opetukseen?
 - arviointi: miten arvioidaan osana opintosuoritusta?
- Chan, K., Fong, E. & Ho, R. 2017. A review of literature on challenges in the development and implementation of generic competencies in higher education curriculum, Int. J. of Educ. Development 57, 1-10.

Yhteiset osaamiset Tampereen korkeakoulu yhteisössä (Tampereen yliopisto & TAMK, 2018)

- Oppimisen taidot ja kriittinen ajattelu
- Etiikka
- Työyhteisötaidot
- Tietotekniikka- ja digitaidot
- Uuden kehittäminen ja innovointi
- Vuorovaikutus- ja viestintätaidot
- Talous- ja johtamistaidot sekä yhteiskunnallinen ymmärrys
- Kansainvälinen ja globaali vastuu

"Yhteiset kompetenssit tarkoittavat sellaisia opetussuunnitelmien sisältämiä generisiä osaamisia, joita jokaisen Tampereen korkeakoulu yhteisöstä tutkintoon johtavasta koulutuksesta valmistuvan opiskelijan tulisi hallita valmistuessaan."

"Osaaminen on tarkoitus saavuttaa pääosin tutkintoon sisältyvien opintojaksojen sisälle integroituna sekä opinnäytteissä mutta koulutusalaan riippuen voidaan tarjota myös erillisiä opintojaksoja, joilla keskitytään johonkin ao. Teemaan."

"Tutkintoihin integroidaan ja sisällytetään näitä yhteisiä osaamistavoitteita tutkinto-ohjelman osaamistarpeiden näkökulmasta ja jokainen tutkinto voi soveltaa niitä tutkintoon sopivalla tavalla."

Millaisia työelämätaitoja yritykset odottavat vastavalmistuneilta

- Tyyli-hankkeessa tehty selvitys

(Valtonen, Kuismanen, Nieminen 2018)

Kolme tärkeintä taitoa:

- asenne oman osaamisen kehittämiseen
- Ongelmanratkaisutaidot ja erityisesti kyky osata ratkaista ongelmia ryhmässä
- Ryhmätyötaidot; työelämässä tehdään harvoin asioita yksin

Havaittuja puutteita:

- Ryhmätyötaidot ja sosiaaliset taidot
- Ajanhallinta ja priorisointi
- Liiketoiminnan perusteet
- Itseluottamus, itsetuntemus

Tulevaisuudessa korostuvia tarvittavia taitoja:

- Ryhmätyötaidot sekä sosiaaliset taidot
- Asenne oman osaamisen kehittämiseen
- Kestävä kehitys
- Luovuus, innovointi
- Kansainvälisyystaidot
- Ajanhallinta ja priorisointi

Lähteet

- Atlay; M. & Harris, R. 2000. An institutional approach to developing students' 'transferable' skills. Innovations in Education and Training International, 37 (1)
- Chan, K., Fong, E. & Ho, R. 2017. A review of literature on challenges in the development and implementation of generic competencies in higher education curriculum. International Journal of Educational Development 57, 1-10.
- Nykänen S., & Tynjälä, P. 2012. TYöelämätaitojen kehittämisen mallit korkeakoulutuksessa. Aikuiskasvatus 1, 17-28.
- Valtonen, L., Kuismanen, S. & Nieminen, P. 2018. Kartoitus tekniikan alan toivotuista työelämätaidoista työelämässä. https://tyylihanke.files.wordpress.com/2018/03/yrityksen_odotuks_vastavalm_tyoelamataid_tty_03_2018-1.pdf

